Begroting 2027: nuchtere keuzes die inwoners merken

Vergadering: Raadsvergadering dinsdag 10 november 2026

Nuchtere keuzes in de begroting moeten inwoners in Boxtel, Liempde, Lennisheuvel en Esch merken in betaalbaar wonen en leven, passende hulp en veilige straten.

Voorzitter,

Wat inwoners merken

Vanavond hebben we al veel gehoord over cijfers, ramingen en begrotingsposten. Ik wil daarom beginnen bij wat inwoners dagelijks bezighoudt.

In Boxtel, Liempde, Lennisheuvel en Esch vragen mensen zich af:

- Blijft het leven hier betaalbaar?
- Kunnen onze kinderen hier straks een huis vinden?
- Is er goede zorg als die nodig is,
- En is de straat veilig?

Dat is de nuchtere meetlat waarlangs wij deze begroting leggen.

Financiën en reserves

Voorzitter, de cijfers vragen om voorzichtigheid.

Na verwerking van de tweede bestuursrapportage daalt het geraamde begrotingssaldo van € 1,021 miljoen in 2027 naar € 146.000 in 2028. In 2029 is er een tekort van € 362.000. Als inkomsten en uitgaven voor de komende jaren onzeker zijn, maak je eerst bewuste keuzes. Je gaat niet zomaar nieuwe vaste lasten aan. Dat geldt ook voor onze reserves.

Voor 2027 worden die geraamd op € 65,565 miljoen: Hiervan is € 38,617 miljoen aan bestemmingsreserves en € 26,948 miljoen aan algemene reserve. Die algemene reserve is niet zonder meer vrij besteedbaar. Het college stelt voor om € 2 miljoen uit de Reserve Grondexploitaties en € 3,647 miljoen uit de Reserve Opvang Oekraïne over te hevelen naar de Algemene reserve. Volgens het voorstel zijn die bedragen binnen de bestemmingsreserves nog niet concreet bestemd.

Wij willen terughoudend zijn met het inzetten van reserves voor gewone jaarlijkse kosten. Kijk eerst kritisch naar de uitgaven van de eigen organisatie, waaronder specifiek voor externe inhuur en adviesbureaus. Nutteloze onderzoeken moeten stoppen en de gemeentelijke organisatie moet betaalbaar blijven.

Wonen en lokale binding

Voor starters en gezinnen telt niet alleen hoeveel woningen er komen, maar ook of inwoners hier een kans maken op een woning. Boxtel heeft als doel om tot en met 2032 2.285 woningen te realiseren. Wij willen dat mensen met een aantoonbare maatschappelijke of economische binding aan Boxtel voorrang kunnen krijgen op schaarse woonruimte, waar de wet dat toestaat.

Artikel 14, tweede lid, van de Huisvestingswet staat onder de daarin genoemde voorwaarden voorrang toe voor maximaal 50 procent van een of meer aangewezen categorieën. Artikel 14, eerste lid, heeft andere voorwaarden en noemt zelf geen grens van 50 procent.

Onze motie vraagt ook voor die route om een eigen maximum van 50 procent per aangewezen categorie, voor zover dat wettelijk mogelijk is. De wet omschrijft welke economische of maatschappelijke binding meetelt. Of binding aan Boxtel, Liempde, Lennisheuvel en Esch kan worden toegepast, moet daarom zorgvuldig worden getoetst.

De motie vraagt het college actuele gegevens te verzamelen over schaarste, mogelijke verdringing en bestaande toewijzingen. Ook moet het college vaststellen welke wettelijke route voor Boxtel kan gelden en de noodzakelijkheid en geschiktheid van lokale voorrang onderbouwen. Zo kan de raad een goed afgewogen besluit nemen.

Uiterlijk 30 juni 2027 moet het college een voorstel aan de raad voorleggen en de raad periodiek informeren over de toewijzingen. Daarom dienen wij de motie Voorrang bij woningtoewijzing voor woningzoekenden met lokale binding in. Wij vragen de raad haar te steunen.

Jeugdhulp: inzicht om verantwoord te sturen

Ook bij jeugdhulp moeten we twee dingen tegelijk doen: zorgen dat ieder kind en gezin tijdig passende hulp kan krijgen, en de raad inzicht geven in de besteding van het geld. De tweede bestuursrapportage raamt de kosten van regionaal ingekochte jeugdhulp in natura, inclusief maatwerk, voor 2026 op circa € 12,6 miljoen. Het begrote budget na de eerste bestuursrapportage is € 10,731 miljoen.

Daarom vermeldt de rapportage dat een bijraming van € 1,867 miljoen nodig is. Dat is een prognose op basis van de kosten van januari tot en met juni; het uiteindelijke bedrag kan nog afwijken.

Het college heeft toegelicht dat de overgang van lump-sumfinanciering naar PxQ tot administratieve verschuivingen leidde. Vanaf de eerste bestuursrapportage van 2027 komt er een uitsplitsing om de cijfers beter vergelijkbaar te maken.

Daarom dienen wij de motie Inzicht in jeugdhulpkosten en overhead in. Met deze motie bouwen wij daarop voort en vragen wij het college om in regionaal verband te onderzoeken welke betrouwbare, geaggregeerde informatie beschikbaar is over directe hulpverlening, administratie en overhead. Definities, bronnen en beperkingen moeten duidelijk zijn. We vragen niet om een vooraf vastgestelde bezuiniging op hulp. We vragen om inzicht waarmee de raad verantwoord kan sturen. Ook moet het college de gevolgen voor toegang, wachttijden, continuïteit en passendheid volgen en de raad daar periodiek over informeren.

Overheveling van niet-bestede middelen

Veel inwoners voelen dat het dagelijks leven duur is. Op 12 november 2026 bespreken we bij agendapunt 9 de voorgestelde tariefaanpassingen voor gemeentelijke heffingen. Voor de afvalstoffenheffing worden het vastrecht en de tarieven voor ledigingen met 2,9% verhoogd; daarnaast stijgt het vastrecht met €23,96.

Onze motie verandert die tarieven niet. Ze vraagt om betere informatie wanneer niet-bestede middelen worden overgeheveld. Bij dit agendapunt ligt een voorstel voor om € 808.000 over te hevelen naar 2027: waarvan € 300.000 voor verdere uitvoering van de opwekopgave en € 508.000 voor andere activiteiten binnen de energie- en warmtetransitie. Dit bedrag is alleen een voorbeeld.

De motie spreekt geen oordeel uit over die activiteiten en bestemt het bedrag niet automatisch voor lastenverlichting. Bij toekomstige overhevelingen wil FVD Boxtel per budgetpost zien wat oorspronkelijk was begroot, wat is gerealiseerd en welk bedrag naar verwachting resteert. Ook moet duidelijk zijn waarom middelen niet zijn besteed, welke verplichtingen nog openstaan, inclusief juridische of contractuele bindingen, en welke doelen en planning voor het volgende jaar worden voorgesteld.

Het college moet de gevolgen en dekking toelichten en de overheveling afzetten tegen vrijval naar de algemene middelen of inzet voor andere prioriteiten.

Structurele en incidentele gevolgen moeten apart staan. Lastenverlichting kan als een van de mogelijkheden bij vrijval worden afgewogen. Daarom dienen wij de motie over transparantie bij overheveling van niet-bestede middelen in.

Wij vragen de raad haar te steunen, zodat zij per begrotings- of reservemutatie goed geïnformeerd kan besluiten.

Veiligheid en leefbaarheid

Tot slot de veiligheid en leefbaarheid in onze vier kernen. De begroting benadrukt dat zichtbare handhaving belangrijk blijft en dat de beschikbare boa-capaciteit risicogericht wordt ingezet. Ook noemt de begroting jongerenwerk en straatcoaches.

Wij willen dat inwoners in Boxtel, Liempde, Lennisheuvel en Esch herkenbare handhavers in de openbare ruimte kunnen tegenkomen. Boa's moeten zich op hun kerntaken kunnen richten en waar mogelijk meer tijd hebben voor zichtbaar contact met inwoners. Dat past bij onze lijn: boa's bij hun kerntaken houden en meldingen van inwoners vlot oppakken.

Daarom dienen wij ook de motie over zichtbare boa-inzet in. Daarin vragen we het college binnen de bestaande middelen in kaart te brengen hoe de boa-inzet over de kernen is verdeeld en welke mogelijkheden er zijn voor zichtbare aanwezigheid. We vragen ook te onderzoeken of administratieve werkzaamheden eenvoudiger kunnen en de raad uiterlijk in juni 2027 over de bevindingen te informeren.

Voorzitter, met de vier moties die wij vanavond indienen, vragen wij om keuzes die dicht bij de inwoners staan:

- Woningen met oog voor lokale binding en starters;
- Inzicht in de besteding van zorggeld;
- Een transparante afweging bij overhevelingen;
- En zichtbare handhaving dicht bij de mensen.

Wij vragen de raad de moties te steunen.

Wij danken het college en de ambtelijke organisatie voor het werk aan deze begroting en bestuursrapportage.

Dank u wel.